

עירובין צא. (נקודתיים) עד צב. (משנה)

קיצור המחלוקת במשנה פט.

דין הטלטול (בגגות/חצרות/קרפפות)
כאשר לא עשו עירוב חצירות

ר"מ: מותר לטלטל מגג לגג.

חכמים: אסור לטלטל מגג לגג.

ר"ש: מותר אפילו לטלטל מגג לחצר ולקרפף.

רב, שמואל, ר' יוחנן:
הלכה כר' שמעון.
(אלא שנחלקו באיזה מקרה עסק ר"ש, כדלהלן - תוס')

אך אם עירבו: אסור, גזירה שמא יוציאו את כלי הבית שבחצר זו לחצר האחרת (ואת זה אף ר"ש אוסר).

באיזה מקרה התיר ר"ש לטלטל מהחצר?

רב: כשלא עשו עירוב חצרות (כל חצר לעצמה).

שמואל, ריו"ח: אף אם עשו עירוב חצרות.

קושיה: במשנה ר"ש אומר שאסור לטלטל את כלי הבית לחצר האחרת, ואם מדובר כשלא עשו עירוב איך הגיעו כלי הבית לחצר? תירוץ: מדובר בכלים ששבתו בתוך הבית והוציאם לחצר בדרך מלבוש (כגון: כובע, סודר).

וכן אסור להוציא את כלי חצר האחת לבית שבחצר האחרת. [ובמקרה זה עוסקת המשנה ב-עו; שר' יוחנן פסק גם כמותה עקב היותה סתם משנה].

ואם עירבו הדין הוא: את כלי החצר המקוריים מותר לטלטל לחצר האחרת, ואילו את כלי הבית שהוציא לחצר אסור להוציא לחצר האחרת. ולדעתם, ר"ש לשיטתו שלא גוזר לאסור מהחשש שמא יתבלבל בין 2 סוגי הכלים.

אך לדעת חכמים כולם מסכימים שמה שהתירו לטלטל (מחצר לגג - ראה פירוט בדף הקודם) זה רק אם לא עשו עירוב חצירות. (כך נאמר במפורש בברייתא ב-מט. וכן בברייתא ב-צא:)

דעת רב:

אם לא עשו שיתופי מבואות: אסור לטלטל בתוך המבוי (יותר מד' אמות) אף את הכלים ששבתו בתוך המבוי.

2 חצרות, אחת עירבה ואחת לא עירבה, וביניהם חורבה - איזו חצר תשתמש בחורבה?

רב הונא: החצר שלא עירבה.

חייא בר רב:

אפשרות א': שתיהן אסורות.

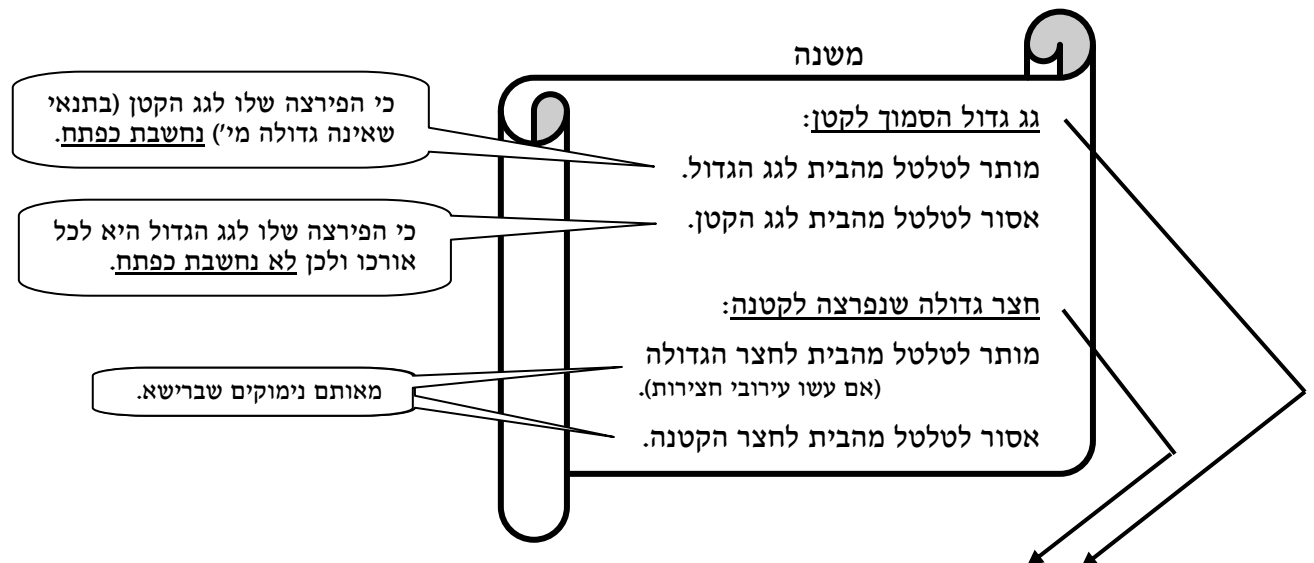
אפשרות ב': שתיהן מותרות.

כיון שבחצר שעירבה מצויים כלי הבתים, ולכן יש לגזור שמא יטלטלו את כלי הבתים לחורבה. (כשיטת רב שהלכה כר"ש ודוקא כשלא עשו עירוב חצרות)

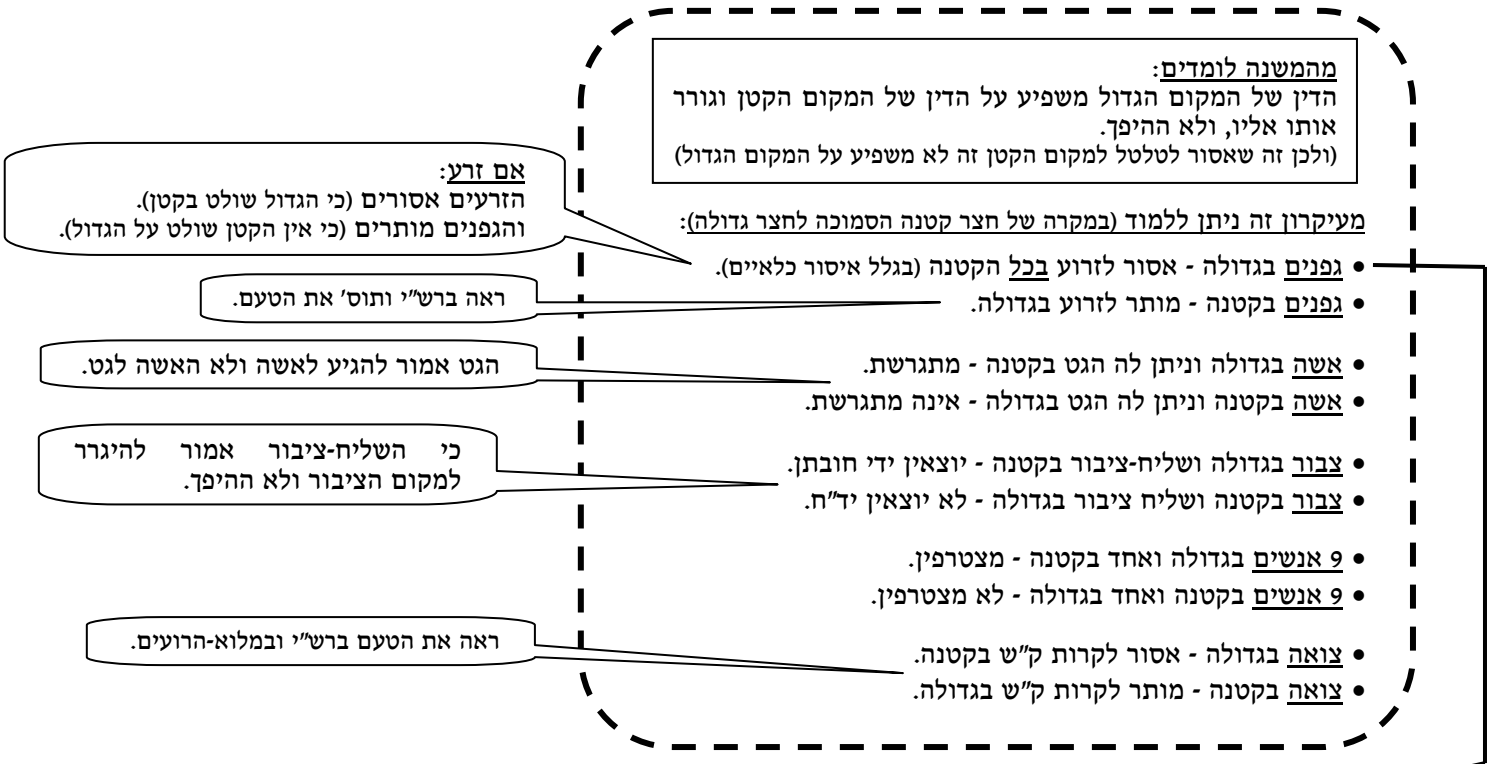
גוזרים על החצר שלא עירבה משום זו שעירבה.

פה אין חשש שיטלטל את כלי הבית (שבחצר שעירבה) לחורבה, כיון שהכלים לא נשמרים בחורבה ולכן לא יטלטל לשם.

עירובין צב. (משנה) עד צג. (שורה אחרונה)

מה לימדה המשנה בכך שלא הסתפקה בהבאת דין אחד מבין השנים?
לרב: שדין גג הוא כדין חצר, וההיתר בגג הגדול (ע"י 'גוד אסיק') הוא רק אם מחיצות הבית ניכרות.
לשמואל: שדין גג הוא כדין חצר, והאיסור בגג הקטן הוא בגלל שדורסים רבים את מקום המעבר ממנו לגג הגדול ולכן אי-אפשר לומר 'גוד אסיק'.

אביי הקשה על דין זה: "א"כ מצינו מחיצה לאיסור!"
 [שהרי אם לא היתה מחיצת הגדולה עודפת על הקטנה - היה מרחיק רק ד' אמות וזורע]
האמוראים כנגדו הביאו 4 מקרים כדי שבהם אכן מצינו "מחיצה לאיסור", ואת כולם דחה אביי.

3 קרפיות זה בצד זה

מדובר שהיו מהלכין בדרך והקיפו את 3 הקרפיות במחיצת שתי או ערב.

אם השנים החיצונים גדולים והאמצעי קטן:

ודינם כשיירה שנותנים להם באמצעי שטח בכל גודל שצריכים.

אם יש אדם אחד בכל קרפ:
דינם כאילו כל ה-3 באמצעי.
(שהרי קרפ גדול שולט בקטן)

אם השנים החיצונים קטנים והאמצעי גדול:

כשאדם אחד בכל קרפ:

כל קרפ יכול להיות רק עד בית סאתים כדין יחיד.
(שהרי קרפ קטן לא שולט בגדול, וא"כ באף קרפ אין שלושה)

כשבקרפיים החיצונים איש אחד בכל קרפ
ובאמצעי 2 אנשים:

ודינם בקרפיות החיצונים כדין שיירה שנותנים להם שטח בכל גודל שצריכים.

דינם כאילו יש 3 בכל קרפ חיצוני.
(שהרי קרפ גדול שולט בקטן)

כשבקרפיים החיצונים 2 אנשים בכל קרפ
ובאמצעי אדם אחד:

דינם כאילו יש 3 בכל קרפ חיצוני.
(שהרי קרפ גדול שולט בקטן)

עירובין צג. (שורה אחרונה) עד צד. (משנה שנייה)

ביאורי מושגים

צידי רשות-הרבים: ר' אליעזר וחכמים נחלקו האם דין צידי רה"ר הוא כרה"ר או לא.
 צידי רשות הרבים הוא - כמשמעו - מקום שבצד רה"ר, כגון:
 (1) כאשר הניחו על שביל (שבין כותל של בית/חצר לבין דרך של רבים) עמודים/אבנים כדי שמכוניות לא יעלו על שביל זה ויפגעו בטעות בכותל - השטח שבין העמודים/אבנים לכותל נחשב לצידי רה"ר.
 (2) חצר שנפרצה לרה"ר - מקום המחיצה נחשב לצידי רה"ר.

כי בני החצר לא רואים בפועל מחיצה שבגובה 10.

חצר שקרקעיתה מוגבהת 5 טפחים מהקרקע, ועשו לה מחיצה של 5 טפחים:
רב חסדא: לא נחשבת רה"י. (עד שיהיה או גובה בלבד או מחיצה בלבד של 10 טפחים)
מרימר: כן נחשבת רה"י.

הלכה כמרימר

אך החצר שבצידה (שקרקעיתה בגובה הקרקע) - נחשבת לרה"י על סמך מחיצה זו. (כי בני חצר זו רואים דופן בגובה י' טפחים)

במשנה נאמר ש"חצר גדולה שנפרצה לקטנה... הקטנה אסורה", וכנראה שמדובר אף אם נפרצה בשבת.

כותל שבין 2 חצירות שנפל בשבת: האם מותר לבני החצירות להמשיך לטלטל כמו לפני נפילתו? (סוגיית: "דיורין הבאין בשבת מהו שיאסרו?")
רב חסדא ניסה ללמוד ממשנתנו: לא.
רבה ואביי: כן.
רב: לא. (ומותר לטלטל רק ד' אמות)
שמואל: כן.

ואין הוכחה מהמשנה, כיוון שהמשנה עוסקת רק במקרה שנפרצה לפני שבת.

המקור: מר' יהודה שפסק שדבר שהותר בכניסת שבת - נשאר בהיתרו כל השבת. (הוא פסק ש2 חצירות שעירבו דרך חלון שביניהם ונסתם החלון בשבת - שהעירוב לא מתבטל)

דברי רב לא נאמרו במפורש אלא נלמדו ממעשה שהיה.

אפשרות ב' לביאור המשנה

חצר שנפרצה לרשות הרבים (ביותר מ' אמות)
דין החצר (עד מקום המחיצה):
 כרמלית.

דין מקום המחיצה:
בין אם מקום המחיצה ניכר ובין אם לא:
ר' אליעזר: רשות-הרבים.
חכמים: כרמלית.

בניגוד לחצר עצמה, כיוון ששם לא דורסים רבים.

נחלקו מה הדין של צידי רה"ר:
ר"א: כדין רה"ר.
חכמים: לא כדין רה"ר.

המשנה באה להדגיש שאף במקרה זה (שאינ עמודים שמונעים את כניסת הרבים לשם) לדעת חכמים אין הדין כרה"ר (ולא רק במקרה הראשון המובא במושגים למעלה).

אפשרות א' לביאור המשנה

חצר שנפרצה לרשות הרבים (ביותר מ' אמות)
דין החצר (עד מקום המחיצה):
 כרמלית.

דין מקום המחיצה:
אם מקום המחיצה ניכר:
 כרמלית.

אם אין מקום המחיצה ניכר:
ר' אליעזר: רשות-הרבים.
חכמים: כרמלית.

ר"א בהתאם לשיטתו, שמכיוון שאין מקום המחיצה ניכר - טענת בני רה"ר, שמקום זה היה חלק מרשותם, מתקבלת.

עירובין צד. (משנה שנייה) עד צה. (סוף הפרק)

משנה

- חצר שנפרצה לרה"ר מ2 רוחותיה.
- בית שנפרץ מ2 רוחותיו.
- מבוי שניטלה קורתו או לחיו.

האם מותר להמשיך לטלטל במקומות אלו (כדין רה"י)?

ר' יהודה: מותר באותה שבת, ואסור בשבתות הבאות.

ר' יוסי: אסור אף באותה שבת. (ע"פ ביאור הגמ')

רב: הלכה כר' יוסי.
שמואל: כשנפרצה לכרמלית: הלכה כר' יהודה.
כשנפרצה לרה"ר: הלכה כר' יוסי.

כך פסיקת שמואל בענייני מחיצות. ואילו בענייני עירובין, שמואל פסק תמיד כר' יהודה.

כי גם אם בטעות יטלטל ממקומות אלו החוצה (לכרמלית) - אין כאן איסור מהתורה.

ביאור המקרים של חצר ובית שבמשנה:

שיטת רב:

יש פירצה אחת הממוקמת בקרן זוית (=2 רוחותיה). גודל הפירצה קטן מ' אמות.

פירצה זו לא יכולה להיחשב כפתח, כי אנשים לא עושים פתח בקרן זוית. תקרת הבית בשיפוע (ולחצר אין תקרה), ולכן לא ניתן לומר 'פי תקרה יורד וסותם'.

שמואל לא מקבל את הסבר רב, מכיוון שלא כתוב במשנה שתקרת הבית היא בשיפוע.

שיטת שמואל:

חצר:

הפירצות ממוקמות ב2 רוחות החצר.

גודל כל פירצה גדול מ' אמות (ולכן לא יכולות להיחשב כפתח).

הסיבה שהמשנה נקטה 2 פירצות (ולא הסתפקה בפירצה אחת מעל י' אמות ברוח אחת) זה רק בגלל הסיפא של המשנה (ששם דוקא 2 פירצות).

בית:

יש פירצה אחת הממוקמת בקרן זוית (=2 רוחותיה).

מבנה הפירצה בצורת זיגוג (בעל 4 שלבים). (ראה ציור ברש"י)

סך גודל הפירצה גדול מ' אמות. (ראה תוס' ד"ה וקירוי)

על אף שתקרת הבית ישרה - לא אומרים 'פי תקרה יורד וסותם' ב4 מקומות ביחד.

רב לא מקבל את הסבר שמואל, מכיוון שלדעת רב כן אומרים 'פי תקרה יורד וסותם' גם ב4 מקומות ביחד.

מה דין אכסדרה (=תקרה על 4 עמודים) בבקעה?

שיטה ב'	שיטה א'
<p><u>אם אורך כל צד קטן מ' אמות:</u> רב: רה"י. (כן אומרים 'פי תקרה' 4 רוחות ביחד)</p> <p><u>שמואל:</u> כרמלית. (לא אומרים 'פי תקרה' 4 רוחות יחד, אלא רק עד 3 רוחות יחד)</p>	<p><u>אם אורך כל צד קטן מ' אמות:</u> רה"י: (כי כל צד נחשב כפתח)</p>
<p><u>אם אורך כל צד גדול מ' אמות:</u> כרמלית. (לא אומרים 'פי תקרה' באורך שכזה)</p>	<p><u>אם אורך כל צד גדול מ' אמות:</u> רב: רה"י. (כן אומרים 'פי תקרה' 4 רוחות ביחד)</p> <p><u>שמואל:</u> כרמלית. (לא אומרים 'פי תקרה' 4 רוחות יחד, אלא רק עד 3 רוחות יחד)</p>

(ראה תוס' ד"ה בעשר)

שמואל בוודאי לא סובר כדעת אב"י במקרה זה.

ייתכן שאף רב יודה במקרה זה לדברי רבא (=שמואל) שלא אומרים 'פי תקרה', כיוון שפה הקורות שעל העמודים לא נעשו לשם סוכה.

סיכך על גבי אכסדרה (ולא בנה מחיצות) - האם הסוכה כשרה?
אב"י: כן. (כן אומרים 'פי תקרה' 4 רוחות ביחד)
רבא: לא. (לא אומרים 'פי תקרה' 4 רוחות ביחד)

משנה

מבנה של 2 מחיצות (זה מול זה) ותקרה על גבן:
ר' יהודה: דינו כרה"י. (ומותר לטלטל)
חכמים: אין דינו כרה"י. (ואסור לטלטל)
מבוי המפולש (שפתוח משני צידי, זה מול זה):
ר' יהודה: דינו כרה"י.
 (ולכן ניתן להניח לחי/קורה בשני הצדדים ולעשות שיתוף מבוי ואז מותר לטלטל בכולו)
חכמים: אין דינו כרה"י.

הנימוק:
רבה (שנדחה): אומרים פי תקרה יורד וסותם ב2 הרוחות הפרוצות, ואז יש 4 מחיצות.
אב"י: הואיל ויש לו 2 מחיצות דינו מהתורה כרה"י.

רב אשי טוען שרבה צודק, כי לפי אב"י יש כפילות במשנה. (וראה ביאור נוסף ברש"י)

הנימוק:
 הואיל ויש לו 2 מחיצות דינו מהתורה כרה"י.